וְהָא לֵיכָּא לְאוֹקְמֵי כְּרַבִּי יוֹסֵי, שאם היינו יכולים להעמיד את הברייתא כרבי יוסי, היתה מיושבת קושיית הגמ' איך הקדש חל על הקדש, שכיון שמותר למכור את פסחו ונתחייב הלוקח לשלם לו עבור הקרבן, יכול הוא לשלם לו מכסף קדוש [וכפי שמצינו בעושי הקטורת, שנוטלים שכרם ממעות הלשכה (ראה שבועות י, ב), שההקדש מקבל מהם את הנאת עבודתם, ובתמורה יוצאות מעות הלשכה לחולין, כך מקבל הקונה תמורת מעות ההקדש שלו קרבן להתכפר בו, ובתמורה יוצאות המעות לחולין] (חזו"א או"ח קכד, לדף פט, ב [הראשון] אות ג). ויש שכתב, שכשם שמבואר בדברי רבי אושעיא בגמ' להלן בדעת רבי, שכאשר אדם ממנה אחרים לפסחו יוצאות מעות המתמנים לחולין, משום שעל דעת כן הקדישו ישראל את פסחיהם שיהא שיור בקדושה לענין שיוכלו למנות אחרים תמורת מעות ותיתפס קדושת המעות על הקרבן [והוא תנאי בית דין באופן חלות הקדושה (ראה להלן ד"ה החייהו)], כמו כן בקדשים קלים לרבי יוסי הגלילי שהם ממון בעלים, יש בהקדשת הקרבן תנאי בית דין שיהא שיור בהקדשתו שאם ירצה למוכרו תתחלל קדושת המעות על הקרבן ותיתפס קדושתן בקרבן ויצאו לחולין (חי' רבי אריה לייב א, סג).

דְּהָא תָּנֵי בָּהּ וְהַמּוֹכֵר עוֹלָתוֹ וּשְׁלָמָיו לֹא עָשָׂה וְלֹא כְלוּם, ואילו לדברי רבי יוסי שקדשים קלים הם ממון בעלים, יכול הוא למכור את שלמיו לאחרים מכירה גמורה אף לענין שיתכפר בהם הקונה (תוס' רבינו פרץ ב"ק סו, ב, וראה פני יהושע שם). ויש שכתב, שגם לדעת רבי יוסי אין המכירה מועילה לענין שיתכפר בו הקונה, אולם מאחר שלדעתו היא מועילה לקנות את הבשר לאכילה, אי אפשר להעמיד את הברייתא ש'לא עשה ולא כלום' כדבריו (תוס' הרשב"א משאנץ). אולם יש שביאר, ש'לא עשה ולא כלום' פירושו שאין המכירה מועילה לענין שיתכפר בו הקונה, ואת החלק הזה של הברייתא אכן ניתן להעמיד גם כדברי רבי יוסי, אולם הוכחת הגמ' היא ממה ששנינו בברייתא לגבי פסח שהמעות שניתנו למקדיש עבור המינוי יוצאות לחולין, שכיון ששנינו בברייתא שהמוכר עולתו ושלמיו לא עשה כלום ואין חבירו יכול להתכפר בו, הרי מוכח שאי אפשר למכור את עצם קדושת הקרבן, וכיון שהקרבן אינו יוצא מקדושתו ואין קדושת המעות יכולה לחול עליו [שאין קדושה חלה על קדושה] ואילו הקדושה עצמה אינה נמכרת לקונה, אם כן היאך יצאו המעות לחולין (קצות החושן תו, א).

לְכָל נֶדֶר לְרַבּוֹת אֶת הָעוֹפוֹת – תורים ובני יונה שאינם מוקדשים (רש"י). ויש שכתב שאף עופות מוקדשים חל עליהם דין אתנן והם אסורים להקרבה (רמב"ם איסורי מזבח ד, טו). ואף שלא מצינו עופות שהם קדשים קלים, שכן עופות קרבים רק לחטאת ועולה שהם קדשי קדשים ואם כן אינם ממונו של הבועל וכיצד יכול ליתנם באתנן, מכל מקום כיון שלעופות אין פדיון [כמבואר בגמ' במנחות (ק, ב)], אם כן כאשר הם נפסלים להקרבה פוקעת מהם קדושתם מדאורייתא, כמו קדשים שמתו שאין בהם מעילה מדאורייתא [כמבואר בגמ' במעילה (ב, א)], ולכך כאשר נותן אותם באתנן, איסורם [וכתוצאה מכך הפקעת קדושתם] והבעלות עליהם באים כאחד (משך חכמה דברים כג, יט).

ויש שכתב, שהכוונה לעופות שהקדישם בקדושת דמים על מנת למוכרם ולקנות בדמיהם קדשים קלים, שאז קדושתם היא קדושת קדשים קלים שהם ממון בעלים [ואף שמבואר בגמ' בתמורה (יט, ב) שאם הקדיש בהמה לדמיה קדושה קדושת הגוף, מכל מקום זהו דוקא באופן שראויה לקדושה זו, מה שאין כן בעוף שאינו ראוי לשלמים], ואחר שנתן לה אותם לשם אתנן נפדו והקדישו אותם שנית, שהם פסולים להקרבה כיון שחל עליהם דין אתנן (חי' הגר"ח וחי' הגרי"ז תמורה ל, ב, בדעת הרמב"ם).

וְהָא אֵין אָדָם אוֹסֵר דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ, שהרי כיון שאין המוקדשין ממונו, לא זכתה בהם כלל ולא חל עליהם שם אתנן, ואין לומר שנעשו אתנן מחמת עצם הנתינה בשכר הבעילה אף שלא זכתה בהם, שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו (הערות הגרי"ש אלישיב).

הַחַיֵּיהוּ מִשָּׁה מִכְּדֵי אֲכִילָה וְלֹא מִכְּדֵי מִקָּח. רַבִּי אוֹמֵר אַף מִכְּדֵי מִקָּח וְכוּ', שֶׁעַל מְנָת כֵּן הִקְדִּישׁוּ יִשְׂרָאֵל אֶת פִּסְחֵיהֶן, ואף שלהלן למדו דין זה מן הכתוב 'החייהו משה', הוצרכו לסברא זו ש'על מנת כן הקדישו' לומר שבסתמא דעתם לכך (תוס'), דהיינו שמכתוב זה למדנו גם את עצם החידוש שאפשר לשייר בקדושת הקרבן [מה שאין כן בשאר קרבנות, שהמקדיש חלק מבהמה פשטה קדושה בכולה, כמבואר במשנה בתמורה (יי, א, וראה חולין סט, ב וערכין ה, א)], וגם שבסתמא דעת המקדיש לכך (תוס', ע"פ הערות הגרי"ש אלישיב). ויש שהוסיף לבאר, שלדעת רבי כיון שגילתה לנו התורה בגזירת הכתוב 'החייהו לשה' [שבזה מודים חכמים, וכדלהלן] שאפשר לקנות מדמי הפסח על כל פנים מצה ומרור, נמצא שכאשר הוקדש הפסח לא הוקדש אלא לקדושת דמים ולא לקדושת הגוף [שהרי מצה ומרור אינם קדושים קדושת הגוף], ולפיכך לא פשטה הקדושה בכולה, שלא נאמר דין 'פשטה' אלא בקדושת הגוף ולא בקדושת דמים [כמבואר בסוגיות שם], ואם כן בהכרח כוונת הכתוב היא 'החייהו משה', דהיינו שמותר ליקח בדמיו גם חלוק וטלית (דברי חיים או"ח א, כט).

וְרַבִּי סָבַר הַחַיֵּה עַצְמְךָ מִשָּׁה, דהיינו ללישנא בתרא שרבי מתיר לקנות בדמיו גם טלית וחלוק. אמנם ללישנא קמא שלא התיר לקנות בו אלא צרכי הפסח שהם מצה ומרור, דורשים לדברי הכל 'החייהו לשה' דהיינו שיקנה צרכיו מן המעות, אלא שנחלקו רבי וחכמים איזה דברים כלולים בהיתר זה, האם רק עצים לצלייתו או גם מצה ומרור (מהרש"א).

רָאָה שֶׁלֹּשׁ שׁוֹחֲטִין עָלָיו בַּשְּׁמִינִי שֶׁלּוֹ, ואף שאסור הוא לאכול בקדשים עד שיביא את קרבנותיו, מותר להקריב עליו את הפסח קודם הבאתם, ויביאם לאחר הקרבת הפסח. ואף שכבר הוקרב קרבן התמיד של בין הערבים [שהרי הפסח קרב אחר התמיד], ושאר קרבנות אינם קרבים אז [כפי שדרשו מן הכתוב 'והקטיר עליה חלבי השלמים' – 'עליה השלם כל הקרבנות כולם', שיש להקריב את כל הקרבנות על תמיד של שחר (גמ' ורש"י לעיל נט, ב)], העשה של אכילת הפסח דוחה את העשה של 'השלמה' (רש"י, וראה צל"ח שביאר שלגבי זב לא הוצרכו לכך, שהרי כפרתו היא בחטאת העוף שאין למזבח אלא דמה, והעשה של 'השלמה' נאמר רק בהקטרה ולא בזריקה, אלא שרש"י בא לבאר את הטעם בכל מחוסרי כיפורים, וראה עוד ביאורנו לעיל נט, א). ומאחר ויכול להביא את כפרתו לאחר הקרבת הפסח, יצא ידי חובתו בפסח שנשחט עליו גם אם לא יביאנה אחר כך, כיון שראוי הוא לאכול אם יביא את כפרתו [ואכילת פסחים אינה מעכבת], שאם לא כן, היאך יצא ידי חובתו בהקרבה, הלא קיימא לן שבדאורייתא אין ברירה, ובשעת הקרבה עדיין אין אנו יודעים אם יביא אחר כך את כפרתו (שפת אמת).